

Warszawa, 30 września 2019 roku

INFORMACJA PRASOWA

Znad Loary nad Wisłę.

Jaka jest kondycja francuskiej transformacji energetycznej?

W polsko-francuskich relacjach zrobiło się ostatnio gorąco. Gdy Prezydent Macron powiedział niedawno w wywiadzie, że protestujący w sprawach klimatu w Paryżu powinni się przenieść do Warszawy, bo to Polska blokuje europejskie ambicje klimatyczne - w Polsce zawrzało. Odsuwając na bok emocje, warto przyjrzeć się jak Francuzi radzą sobie z transformacją energetyczną. O tym jest nowa analiza Forum Energii.

Znad Loary nad Wisłę
Trzy kroki w planowaniu transformacji energetycznej

www.forum-energii.eu

W analizie *Znad Loary nad Wisłę. Trzy kroki w planowaniu transformacji energetycznej* autorka analizy Delphine Gozillon przytacza przykład Francji jako kraju, w którym jak w soczewce widać tarcia polityczne związane z transformacją energetyczną. Ambitne cele klimatyczne i strategię napotyka opór społeczny lub nie przynoszą efektów. Wymagają korekt i zmiany podejścia. Można doszukiwać się tu niestabilności, ale można też znaleźć inspirującą próbę zarządzania konfliktem interesów i tworzenia polityki publicznych.

Może wydawać się, że Francja i Polska nie mają nic wspólnego w dziedzinie energetyki, ale to nieprawda. Tak jak Polska aktualnie opiera swój system na węglu, tak Francja utrzymuje go na atomie. I tu i tu tempo rozwoju OZE nie jest zadowalające. Francja wydaje się być bogatsza o doświadczenia z 2018 roku i wyciąga z nich wnioski. Polska może skorzystać z doświadczeń francuskich i wyciągnąć dla siebie wnioski ograniczając ryzyko protestów – podkreśla autorka analizy Delphine Gozillon.

Kiedy toczy się dyskusja o ograniczeniach konwencjonalnej energetyki i kryzysie klimatycznym, warto sprawdzić jak sobie radzą sąsiedzi. Ważne jest, aby ambitne cele środowiskowe nie wypychały na margines uboższych obywateli. Przemysłane i ukierunkowane narzędzia wsparcia mogą pozwolić ich ochronić. Transformacja energetyczna to duża zmiana, konflikt interesów jest oczywisty. Z jednej strony trzeba dostrzec argumenty sektora paliw kopalnych, z drugiej – interesy nowego przemysłu. Presja społeczna związana z czystym środowiskiem wymaga aktywnej roli władzy w łagodzeniu napięć i popychania spraw do przodu. Konflikt we Francji, rosnący populizm, sprawił, że Europa zaczyna rozumieć, że sprawiedliwa transformacja jest ważna, że 1 EUR ma inną wartość dla kogoś kto zarabia 500 lub 5000 EUR miesięcznie – mówi dr Joanna Maćkowiak-Pandera.

Fala protestów klimatycznych, jaka przetacza się w ostatnim tygodniu września przez ulice miast w Polsce i na świecie, dowodzi rosnącemu znaczeniu działań na rzecz klimatu. Niestety poziom publicznej debaty na ten temat zwykle ogranicza się do okrągłych, bezpiecznych (dla wyborców) zdań i mglistych sformułowań. Przedwyborczy okres nie służy poważnej debacie w Polsce. W listopadzie przyjdzie czas kiedy z oczekiwaniami społecznymi trzeba będzie się zmierzyć. Polski rząd będzie musiał położyć na stole koncepcję przebudowy energetyki i ochrony klimatu, jeżeli będzie chciał

uniknąć zawału sektora. I będzie trzeba równoważyć interesy – nie tylko górników, ale m. in. młodzieży biorącej udział w strajkach klimatycznych oraz przemysłu, który coraz więcej płaci za energię i Kowalskiego, który chce mieć elektrownię słoneczną na dachu.

Źródło impasu we Francji

Apogium francuskich problemów przypadło na jesień 2018 roku. Przez Francję przetoczyły się, z jednej strony, piątkowe marsze klimatyczne popierające „skargę stulecia”, a z drugiej, sobotnie protesty „żółtych kamizelek”. Ci pierwsi oskarżali rząd o niewystarczające działania na rzecz redukcji emisji i przeciwdziałania zmianom klimatu. Ci drudzy nie zgadzali się na ograniczenia w indywidualnym transporcie, które miały obniżyć emisje. Regulacje im towarzyszące i podatek od emisji CO₂ dotknęłyby bowiem głównie klasę średnią zamieszkałą na obrzeżach miast, która samochodami z silnikami diesla (kiedyś uważanymi za ekologiczne) dojeżdżała do pracy. Protestujący w żółtych kamizelkach nie zgadzali się by tak duży koszt transformacji był ponoszony przez uboższą część społeczeństwa. To doprowadziło do impasu polityki energetyczno-klimatycznej. Po roku – poziom ambicji się nie zmienił, natomiast władza wyciągnęła wnioski na temat sposobu prowadzenia polityki publicznej.

Trzy kroki w planowaniu transformacji energetycznej

Rząd francuski wyciągnął wnioski z protestów w 2018 r., zmienił podejście i styl wprowadzania zmian.

Trzy kroki w planowaniu transformacji energetycznej – lekcje z 2018 roku

- Precyzyjne określenie długoterminowych celów.
- Włączenie obywateli w opracowywanie strategii klimatycznej i uzyskanie dla niej społecznej akceptacji.
- Stworzenie niezależnego organu odpowiedzialnego za ocenę i monitorowanie długoterminowej strategii dekarbonizacji.

Niżej wyjaśniamy na czym te kroki polegają:

1. **Precyzyjne określenie długoterminowych celów.** Francja ustawiła się na starcie wyścigu do neutralności klimatycznej w 2050 roku. Rok 2030 jako pośredni ma oznaczać osiągnięcie celu redukcji energii pierwotnej przez paliwa kopalne z 30 do 40 % (w porównaniu do 2012 roku), osiągnięcie celu udziału energii odnawialnej w miksie do 33% - z konkretnymi celami dla każdego z sektorów na poziomie 40% przy produkcji energii elektrycznej, 38% końcowego zużycia ciepła, 15% paliw wykorzystywanych w transporcie (biopaliwa) i 10% zużycia gazu (biogaz). Francuzi chcą by odnawialny i niskoemisyjny wodór w 2030 roku osiągnął poziom 20–40% całkowitego zużycia. W drodze do neutralności klimatycznej we Francji obowiązuje tzw. systemu budżetu emisji z maksymalnymi limitami emisji gazów cieplarnianych w określonym czasie dla

poszczególnych sektorów gospodarki. Odchylenia od planu motywują rząd i parlament do podejmowania działań naprawczych.

2. **Debata publiczna i społeczna akceptacja.** Demonstracje zmobilizowały rząd do powołania Konwencji Obywatelskiej na rzecz Klimatu. Ta forma demokracji deliberacyjnej jest praktykowana w Polsce w niektórych samorządach (Gdańsk, Warszawa, Olsztyn). We Francji podejmuje się próbę jej wprowadzenia na poziom krajowy. W ramach Konwencji mają powstać propozycje reform i rozwiązań niezbędnych w transformacji energetycznej i klimatycznej. Ustalenia zatwierdzi parlament. By obywatele nie zostali zostawieni sami sobie, pomoc techniczną i prawną dla Konwencji zapewni ekspercka Rada Gospodarcza, Społeczna i Środowiskowa.
3. **Monitorowanie postępu.** Nadzór na realizacją polityki klimatycznej ma pełnić Wysoka Rada ds. Klimatu. Oprócz szerokiego wachlarza działań, ma też liczne uprawnienia i zasoby. Rada ma charakter ekspercki, działa z własnej inicjatywy i jest niezależna od innych instytucji. Dbą o to by cały system działań na rzecz klimatu był zasilany wiedzą naukową, techniczną i ekonomiczną i monitoruje czy trajektorie realizacji celów są zgodne z przyjętymi strategiami i planami. Rada powstała z inspiracji pomysłami brytyjskimi. Podobne gremia funkcjonują również w Niemczech, Danii, Irlandii oraz Szwecji.

Mamy nadzieję, że opracowanie pomoże pokonać chwilowy impas w relacjach i zbliży Francję i Polskę w tworzeniu wspólnej europejskiej polityki energii i klimatu, a także wyjaśni kontekst polityczny wypowiedzi najważniejszych polityków, którzy zmagają się z wewnętrznymi trudnościami.

Kontakt dla mediów

Klaudia Wojciechowska, klaudia.wojciechowska@forum-energii.eu

Znad Loary nad Wisłą. Trzy kroki w planowaniu transformacji energetycznej

Autorka raportu

Delphine Gozillon

Współpraca

dr Joanna Maćkowiak-Pandera, dr Aleksandra Gawlikowska-Fyk, Klaudia Wojciechowska, Forum Energii

Data publikacji raportu

30 września 2019 roku

Wszystkie analizy i publikacje Forum Energii są nieodpłatnie udostępniane i mogą być powielane pod warunkiem wskazania źródła i autorów.